

Shemot – Exodus 1:1 – 6:1

Aliyah 1 – Exodus 1:1 – 1:17

In deze aliyah beginnen we met het tweede boek van de Torah. Dit boek draagt de naam **shemot**, wat ‘**namen**’ betekent. Deze naam is, zoals gewoonlijk, afgeleid van het eerste belangrijke woord van het boek. Exodus begint namelijk met de regel ‘Dit nu zijn de namen (*shemot*) van de zonen van Israël’.

Nu zijn namen in de Bijbel nooit zomaar namen. Namen vertellen een verhaal. Zo ook de namen van de **vijf boeken van de Torah**. Als we deze op een rijtje zetten, vertellen ze ons een verhaal: *Bereshiet shemot wayiqra’ bamidbar devarim*. Als we deze vijf namen vertalen naar het Nederlands krijgen we het volgende: *In het begin waren er namen en Hij riep in de woestijn woorden uit*. God sprak in het begin van de **schepping** niet zomaar, maar Hij sprak namen uit. Hij riep al het zijnde met namen in het bestaan.¹ Maar in de woestijn gebeurde nog iets anders. God ging woorden uitspreken. God sprak niet alleen scheppend, maar Hij ging daarna ook in gesprek met zijn scheppingswerk, de mens. Op de Sinaï gaf Hij zijn levensonderwijs of **Torah** aan zijn volk. Daar sprak Hij woorden of richtlijnen in de woestijn van het leven. Alleen door het volgen van deze woorden kun je uit de woestijn komen en het beloofde land beërven.

Het boek *bereshiet* vertelt ons over het ontstaan van **hemel en aarde**. Ook vertelt het ons over het ontstaan van alle 70 volken en talen.² En uiteindelijk werkt het toe naar het hoogtepunt, namelijk de roeping van zijn eigen uitgekozen volk Israël. Het boek *shemot* leert ons over het ontstaan van **het volk Israël** en hoe zij vanuit Egypte in Gods nabijheid worden geroepen. Het boek eindigt dan ook met Gods aanwezigheid in de tabernakel. Hij woont vanaf dat moment te midden van zijn volk en Hij leidt hen door de woestijn.

De wereld is geschapen met het oog op de schepping van Israël. Dat blijkt o.m. uit de nauwe verbintenis van Genesis 1 met Exodus 1. Het **eerste gebod** dat de mensen meekrijgen in Genesis 1:28 is het volgende: *Wees vruchtbaar, word talrijk, vervul de aarde en onderwerp haar, en heers over de dieren*. En Exodus 1:7 leert ons de vervulling van dit gebod: *De Israëlieten werden vruchtbaar en breidden zich overvloedig uit. Ze werden talrijk en zeer, zeer machtig, zodat de aarde (haärets) vol van hen werd*. Hier zien we dat het volk van Israël het eerste gebod van de mensheid tot vervulling brengt.

¹ Namen zijn in de Bijbel niet zomaar namen, maar namen geven de essentie van het zijnde weer. God keek niet voor niets hoe Adam de dieren namen gaf. Ook heeft God Zelf veel Bijbelfiguren een nieuwe naam gegeven en daarmee veranderde hun identiteit. Zij werden tot andere mensen. Denk daarbij aan Abram > Abraham, Jakob > Israël, Simon > Petrus. Als God namen geeft, schept en herschept Hij. Hij roept iets nieuws in het leven. Bijzonder is dan de belofte aan de gelovigen in Openb. 2:17 ... *Ik zal hem een witte steen geven met daarop een nieuwe naam geschreven, die niemand kent dan wie hem ontvangt*. Onze ware identiteit ontvangen wij persoonlijk uit Gods mond. Dat is iets tussen Hem en ons...

² Er worden 70 nakomelingen (volken) van Noach genoemd in Genesis. Daarom wordt geleerd dat er 70 volken en talen op de aarde zijn.

Daarnaast leren we dat alle zielen, die van Israël (Jakob) afstamden, 70 zielen waren. Jozef was echter al in Egypte. Dit leert ons dat de vervulling van alle **70 volken** gelegen is in het nageslacht van Israël. De namen van de volken worden hier niet genoemd, slechts de **12 stammen** van Israël worden bij name genoemd. Zo zullen de volken ook eenmaal genoemd worden naar de stammen van Israël. Volgens Psalm 87 zal van de volken gezegd worden, dat zij voortgebracht en geboren zijn in Jeruzalem. De volken zullen in het toekomstige messiaanse rijk naar Jeruzalem toekomen, om daar onderwezen en ingelijfd te worden.³

Jozef wordt echter apart genoemd, want die was al in Egypte. Hier is een groot geheimenis in vervat. Zoals we in de laatste vier *parshot* van Genesis al hebben geleerd, is Jozef het beeld bij uitstek van **Yeshua haMashiach**. Hij is de Mashiach ben Josef, de grote zoon van Jozef, de lijdende Messias. Yeshua wordt apart van die 70 zielen genoemd, omdat Hij de vertegenwoordiger bij uitstek is van het volk Israël. Hij brengt de **missie van Israël**, om de wereld en de 70 heidenvolken tot zegen te zijn, tot vervulling. Hij was al in Egypte, dat wil hier zeggen: Hij was al in de wereld, voordat er ook maar één volk bestond.

Dat brengt ons bij Johannes 1. Het eerste hoofdstuk van het Johannes-evangelie is ook sterk gelinkt aan Genesis 1. Hier staat geschreven over Yeshua: *In het begin was **het Woord** en het Woord was bij God en het Woord was God. Dit was in het begin bij God. Alle dingen zijn door Hem gemaakt, en zonder Hem is geen ding gemaakt dat gemaakt is.* Het Woord of beginsel (*reshiet*) waarmee alles geschapen is, heeft een naam gekregen, namelijk *Yeshua*. Hij was er voor alle dingen en alles is door Hem gemaakt. De wereld werd geschapen met het oog op Israël. En Israël werd geroepen met het oog op Yeshua. Hij is de gestalte van Israël bij uitstek.

Zoals de wereld in Genesis 1 begon in duisternis, zo begint de roeping van het volk van Israël in Exodus 1 ook in een duistere tijd. Israël wordt zwaar onderdrukt en tot zware **slavenarbeid** gedwongen door de Egyptenaren. Zij moeten voorraadsteden bouwen en heel zwaar werk doen. Zo worden zij voortgejaagd en uitgebuit. Dit laat ons de **uitgangspositie** van Israël zien. En dit laat ons ook de uitgangspositie zien van de mensheid in het algemeen.

Als een mens geboren wordt, moet hij vechten om in leven te blijven. Eerst de geboorte, dan het huilen om de melk, vervolgens de vele lessen die geleerd moeten worden. En als de mens opgroeit, ontdekt hij dat de wereld door **geld en macht** voortgedreven wordt. We moeten wel meedraaien in het economische systeem en het maatschappelijke machtssysteem om in leven te blijven. Iedereen probeert op die ladders hogerop te komen. Meer verdienen, meer invloed krijgen. Dan kun je je leven verbeteren en kun je het paradijs bereiken. Zo worden we voortgestuwd door de macht van geld en invloed.

³ Jes. 2, 42:6-7, 66:23, Dan. 2:44, Zach. 14:16-19, Rom. 11, Openb. 21:12.

God haalt Israël uit Egypte om hen van deze machten te bevrijden. En om deze **vrijheid** in stand te houden, geeft Hij vele levenslessen en **geboden** mee aan het volk. Maar met het opvolgen van regels is natuurlijk de ware vrijheid niet gegeven. Die moet door de **Geest** in het hart geboren worden. En juist daarvoor kwam Yeshua naar deze wereld. Om iedereen uit de slavernij te roepen tot ware vrijheid.

Yeshua leerde ons dan ook dat wij niet God kunnen dienen en de **mammon**, de god van het geld. Als we de ene dienen, zullen we de andere haten en andersom.⁴ Yeshua leerde ons om op God te vertrouwen voor alles wat je nodig hebt. Maak je niet druk om geld, voedsel en kleding, want de hemelse Vader weet allang dat je dat allemaal nodig hebt.⁵ Ook leerde Yeshua ons dat we geen **heerschappij** over elkaar mogen voeren, zoals bij de volken gebruikelijk is. Als je de grootste of de eerste wil worden, dan zal je anderen moeten dienen als een slaaf. Zo kwam Hijzelf ook niet om gediend te worden, maar om te dienen en zijn ziel te geven als losprijs voor velen.⁶

Zo leerde Yeshua dat we ons niet mogen laten meevoeren door de machten, die Egypte kenmerken. We mogen door zijn Geest in een nieuw leven van ware vrijheid herboren worden. Dan zoeken we door de Geest de **hemelse dingen**, die onzichtbaar zijn. We zijn niet meer zo bezig met de materiële aardse zaken. We nemen slechts onze verantwoordelijkheid en leggen de uitkomst in Gods hand terug. Gods Koninkrijk zoeken wij en geen aardse macht en invloed.

Genesis 1 leerde ons dat de mens heerschappij moest voeren over de schepping en de dieren. Maar Genesis 1 leerde ons niet dat we heerschappij moeten voeren over onze medemens. Toch is dat precies wat er gebeurt in Exodus 1. De mens is namelijk geneigd om zijn macht over zijn medemens uit te breiden. Om te gaan heersen over anderen. Wat zijn daar de **beweegredenen** van?

Uit Exodus 1 leren we dat **angst** één van de meest voornamelijk redenen is om anderen te gaan overheersen. De Farao van Egypte ziet namelijk dat het volk van de Israëlieten talrijker en machtiger begint te worden, dan de Egyptenaren zelf. En de angst begint op te spelen dat de Israëlieten zich ooit tegen de Egyptenaren zouden keren en oorlog met hen zouden gaan voeren. Daarom laat de Farao de Israëlieten onderdrukken. En als dan blijkt dat de Israëlieten ondanks de onderdrukking nog steeds talrijker worden, dan staat er dat de Egyptenaren in angst daarover verkeren.

Zo gaat het vaak in het leven. Mensen beginnen te heersen over anderen, omdat ze bang zijn dat anderen **groter, machtiger of rijker** zullen zijn dan zij. Liever de kop zijn, dan de staart, is dan de redenering. De Farao noemt dat 'verstandig handelen' met degenen, die jouw positie bedreigen. Ook geldzucht kan ontstaan uit een stuk angst. De angst bijvoorbeeld dat je ooit geen eten meer hebt of de angst dat je niet langer je plezier kunt

⁴ Matth. 6:24.

⁵ Matth. 6:25-34.

⁶ Matth. 20:25-28.

beleven, waaraan je gehecht bent geraakt. Dus laat je je maar voortjagen door het economische systeem en probeer je meer en meer te verdienen.

Maar we leren uit Exodus 1 ook dat angst geen goede raadgever is. Wie zich laat leiden door angst, blijkt vaak een **selffulfilling prophecy** in het leven te roepen. We komen die angst daardoor juist tegen. Zo ook bij de Farao en zijn onderdanen. Ze laten zich leiden door de angst dat het tot een confrontatie zou komen met de Israëlieten, waarbij zij het onderspit zouden moeten delven. En juist daardoor komt het tot een confrontatie met de Israëlieten en zullen de Farao en zijn ruiters in de Rode Zee ten onder gaan.

Ook lezen we in Exodus 1 dat hoe meer de Farao de Israëlieten onderdrukt, des te talrijker ze werden. Zijn pogingen om boven Israël te staan, werken precies het omgekeerde uit. Farao komt steeds meer in angst te leven, vanwege de Israëlieten.

Dit is heel **actueel** vandaag de dag, met de **vluchtelingenproblematiek**. Er zijn veel te veel vluchtelingen. Grenzen worden gesloten uit angst dat ze de boel hier over zullen nemen. Angst dat ze onze banen inpikken, onze veiligheid bedreigen, onze woonruimte opeisen, etc. Het debat hierover verhardt steeds meer en de gevolgen daarvan zijn een groeiende angst voor de toekomst. Ook de neemt de vluchtelingenproblematiek alleen maar toe, omdat de vluchtelingen toch ergens hun heil proberen te zoeken en daarbij regels aan hun laars gaan lappen.

Ook met andere **allochtone groepen** treedt ditzelfde principe in werking. Door angst werken we juist een confrontatie in de hand. We beginnen te roepen en af te geven op bevolkingsgroepen en de negatieve reacties vanuit die groepen kan niet uitblijven. Op die manier creëren we onze eigen problemen. Angst is geen goede raadgever.

Nee, dan de vroedvrouwen Sifra en Pua! De Farao gebod hen dat zij de Hebreeuwse jongetjes moesten doden. Maar Sifra en Pua **vreesden God** meer dan de Farao en zij spaarden de jongetjes in het leven. Zij zetten daarmee wel hun eigen leven op het spel. Zij lieten zich niet leiden door angst, maar door ontzag voor God. En zij werden daarin gezegend door God. Door de trouw van Sifra en Pua zegende God het volk met nog meer nageslacht en gaf Hij Sifra en Pua ook persoonlijk nakomelingen, volgens vers 20-21.

Yeshua heeft zijn volgelingen dezelfde les geleerd. Hij sprak: *Wees niet bevreesd voor hen die het lichaam doden en de ziel niet kunnen doden, maar wees veeleer bevreesd voor Hem Die zowel ziel als lichaam te gronde kan richten in de hel.*⁷ Dus we mogen ons niet laten leiden door **angst voor mensen**, want ontzag voor God moet daar ver bovenuit stijgen. Mensen kunnen hooguit het lichaam pijn doen en doden. Maar Gods macht gaat daar ver bovenuit. Hij kan ook de ziel pijnigen en doden. Deze vrees moge ons behoeden voor mensenvrees. Er is één rechtvaardige Rechter en dat is God. Hem te gehoorzamen gaat boven alle gehoorzaamheid aan mensen. Al is het de Farao...

⁷ Matth. 10:28.

Het mooie is dat hoe meer de Israëlieten onderdrukt werden, **hoe meer zij toenamen**. De Geest van God schonk de Israëlieten steeds meer vruchtbaarheid. Zo vermeerderden zij enorm.⁸ Net zoals de Geest van God in Genesis 1 over de wateren van de chaosvloed zweefde, zien we hier Gods Geest scheppend bezig te midden van de onderdrukking. En dit principe blijf je tegenkomen. Er wordt wel gezegd dat het bloed van de martelaren het zaad van Gods kerk is. Hoe zwaarder men Gods kinderen onderdrukt, des te harder groeien zij tegen de verdrukking in. Yeshua heeft dit principe op de meest indrukwekkende wijze laten zien. Yeshua, de zoon van God, werd gekruisigd en gedood. Maar daarop verrees Hij op indrukwekkende wijze en heerst Hij nu over alles. Zelfs over de dood. Zo waait Gods Geest over de chaos en onderdrukking van deze wereld.

We lezen in Exodus 1:6-8 dat de onderdrukking pas begon, **toen Jozef overleden was**. De Farao die het volk onderdrukte, had Jozef niet gekend. Zolang Jozef nog leefde, ging het de Israëlieten en Egyptenaren goed. Maar na zijn dood niet meer. Dit is ook een herhalend refrein in de Bijbel. We lezen ditzelfde over Jozua en over de richters bijvoorbeeld. Zolang zij leefden ging het goed met het volk en daarna keerden zij zich van God af en ging het bergafwaarts.⁹

Dit leert ons dat **een enkele persoon** het verschil kan maken voor een volk. Als de leider van een volk God vreest, kan een volk daardoor gezegend worden. Eén enkele volgeling van God kan verschil maken in zijn of haar omgeving. Denk daarom nooit te klein over jouw toewijding aan God en over hoe God dat tot zegen kan stellen voor je omgeving. Ook voor jou kan het volgende gelden: zolang hij of zij lid was van onze vereniging, ging het de vereniging goed, of: zolang hij of zij hier woonde, ging het goed in de buurt, of: zolang hij of zij deel uitmaakte van onze familie, werd onze familie gezegend. Yeshua noemde ons daarom ook het **zout van de wereld**. Wij zijn geroepen om smaak te geven aan de wereld en bederf daarin tegen te gaan.¹⁰

Welke lessen hebben we nu geleerd?

1. De **wereld** is met het oog op **Israël** en **Yeshua** geschapen
2. Laat je niet leiden door de macht van het **geld**
3. Voer **geen heerschappij** over medemensen, maar dien hen juist
4. Vraag de **Geest** om je **ware vrijheid** van binnenuit te leren
5. **Vrees God** en laat je niet leiden door **angst voor mensen**
6. God laat ons groeien in tijden van **onderdrukking**
7. Wij kunnen het **verschil maken** in onze omgeving, wees het **zout van de wereld!**

⁸ De naam Jozef betekende ook 'vermeerderen'.

⁹ Joz. 24:31, Richt. 8:33, etc.

¹⁰ Matth. 5:13.